

เอกสารประกอบงานสัมมนาโครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มความรู้ในการประกอบอาชีพ ศิษย์เก่า : การพัฒนาธุรกิจให้มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมภายใต้

Thailand 4.0

8 พฤศจิกายน 2560

Creativity มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “creo” = to create, to make =สร้างหรือทำให้เกิด

ความคิดสร้างสรรค์คือ ปรากฏการณ์ที่บุคคลสร้างสรรค์”สิ่งใหม่” อาทิ ผลผลิต การแก้ปัญหา นวัตกรรม หรืองานศิลปะ ฯลฯ ซึ่งมีคุณค่า การจะตีความเกี่ยวกับ”ความใหม่” ขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์หรือสังคม หรือแวดวงที่สิ่งใหม่นั้นเกิดขึ้น การประเมินคุณค่าก็ในทำนองเดียวกัน คุณสมบัติที่มักใช้ในการตีความ “ความใหม่” ประกอบด้วย

- สิ่งประดิษฐ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน
- สิ่งประดิษฐ์ที่อาจปรากฏอยู่ที่อื่น แต่มีผู้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยอิสระ
- การคิดวิธีดำเนินการใหม่
- ปรับกระบวนการผลิตเข้าสู่ตลาดที่แตกต่างออกไป
- คิดวิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหา
- เปลี่ยนแนวคิดที่แตกต่างจากผู้อื่น

ความคิดสร้างสรรค์คือ ความคิดใหม่ ๆ แนวทางใหม่ ๆ ทักษะคิดใหม่ ๆ ความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่ ผลลัพธ์ของความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจน คือ ดนตรี การแสดง วรรณกรรม ละคร สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมทางเทคนิค แต่บางครั้งความคิดสร้างสรรค์ก็มองไม่เห็นชัดเจน เช่น การตั้งคำถามบางอย่างที่ช่วยขยายกรอบของแนวคิดซึ่งให้คำตอบบางอย่าง หรือการมองโลกหรือปัญหาในแนวนอกกรอบ

ความคิดสร้างสรรค์คือ ความคิดเชื่อมโยงที่พยายามหาทางออกหลาย ๆทาง ใช้ความคิดที่หลากหลาย แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ ๆ และนอกกรอบ คัดสรรค้นหาทางเลือกใหม่ ๆและพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมีวิธีการอยู่ ๖ ขั้นตอน คือ

- แสวงหาข้อบกพร่อง(Mess Finding)
- รวบรวมข้อมูล(Data Finding)
- มองปัญหาทุกด้าน(Problem Finding)
- แสวงหาความคิดที่หลากหลาย(Idea Finding)
- หาคำตอบที่รอบด้าน(Solution Finding)
- หาข้อสรุปที่เหมาะสม(Acceptance Finding)

กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือโดยความตั้งใจ ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการศึกษา การอบรมฝึกฝน การระดมสมอง (brain-storming) มากกว่าครึ่งหนึ่งของการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ของโลก เกิดจากการค้นพบโดยบังเอิญ(serendity) หรือการค้นพบสิ่งหนึ่งซึ่งใหม่ ในขณะที่กำลังต้องการค้นพบสิ่งอื่นมากกว่า

การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การขยายขอบเขตความคิดออกไปจาก กรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความคิดที่หลากหลาย คิดได้กว้างไกล หลากแง่หลายมุม เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ไม่เคยมีมาก่อน (New Original) ใช้การได้(Workable) และมีความเหมาะสม (Appropriate) การคิดเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ที่ต่างไปโดยสิ้นเชิงหรือที่เรียกว่า "นวัตกรรม" (Innovation)

ความคิดสร้างสรรค์ มีความหมายแยกได้เป็น 3 ประเด็นหลัก คือ

- เป็นความคิดแง่บวก หรือ Positive thinking
- เป็นการกระทำที่ไม่ทำร้ายใคร หรือ Constructive thinking
- เป็นการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ หรือ Creative thinking

ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ 2 ทาง คือ

- เริ่มจากจินตนาการแล้วย้อนสู่ความจริง เกิดจากการที่เรา นำ ความฝันและจินตนาการ ซึ่งเป็น เพียงความคิด ความใฝ่ฝันที่ยังไม่เป็นจริง แต่เกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้ความฝันนั้นเป็นจริง
- เริ่มจากความรู้ที่มีแล้วคิดต่อยอดสู่สิ่งใหม่ที่เรียกว่า นวัตกรรม (Innovation) เกิดจากการนำ ข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่มาคิดต่อยอด หรือคิดเพิ่มฐานข้อมูลที่มีอยู่ จะเป็นเหมือนตัวเชื่อมความคิดให้เราคิดใน เรื่องใหม่ๆ

สรุป ความหมายและขอบเขตของความคิดสร้างสรรค์

ความสามารถ (ability) ในการจินตนาการหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมีได้เริ่มต้นจากสุญญากาศ แต่เป็นการสร้างสรรค์ความคิดใหม่จากการผสมผสาน(combining หรือ synthesizing) เปลี่ยนแปลง(changing) หรือการนำกลับมาใช้ใหม่(reapplying) ความคิดสร้างสรรค์บางเรื่องอาจน่าทึ่งและยอดเยี่ยมมาก บางเรื่องอาจจะเป็นเรื่องพื้น ๆธรรมดาที่คนส่วนใหญ่มองข้าม

ความจริงทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์พอตัวทีเดียว ดูได้ตั้งแต่วัยเด็ก แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น ความคิดสร้างสรรค์มักจะถูกครอบงำด้วยกระบวนการศึกษา แต่สามารถจะปลุกให้ตื่นได้ เพียงแต่ว่าต้องมีความตั้งใจที่จะรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่และให้เวลา

วิธีการคิดสร้างสรรค์ (Creative Methods)

มีวิธีการที่หลากหลายแต่ที่สำคัญมี ๕ วิธีการ คือ

- วิวัฒนาการ (evolution) เป็นวิธีการปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วยวิธีการแบบสะสมทีละขั้นตอน ความคิดใหม่เกิดจากความคิดหลากหลาย แนวทางแก้ปัญหาใหม่ ๆ เกิดจากแนวทางเก่า ๆ แต่ปรับปรุงให้ดีขึ้น
- การผสมผสาน (synthesis) เป็นการผสมผสานหรือสังเคราะห์แนวคิดที่ ๑ กับ ที่ ๒ เป็นแนวคิดที่ ๓ ซึ่งกลายเป็นความคิดใหม่ เช่น ความคิดเกี่ยวกับหนังสือแมกกาซีนกับเครื่องเล่นเทป กลายเป็นแมกกาซีนที่สามารถเปิดฟังได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่พิการที่ตาบอด
- การปฏิวัติ (revolution) ในบางครั้งความคิดใหม่ ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย เช่น แทนที่จะให้อาจารย์บรรยายให้นักเรียนฟังแบบเดิม ๆ ก็เปลี่ยนเป็นให้นักเรียนทำงานเป็นทีมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันด้วยการนำเสนอสิ่งที่ตนค้นพบ
- ปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่(reapplication) ปรับมุมมองเรื่องเก่า ด้วยมุมมองใหม่หรือมองแบบนอกกรอบ เช่นการใช้คลิปหนีบกระดาษเป็นไขควง เป็นต้น
- ปรับเปลี่ยนทิศทาง (changing direction) เป็นการปรับเปลี่ยนทิศทางการมองปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ทัศนคติทางลบที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์

- ไม่ยอมรับฟังปัญหา
- ถอดใจหรือยอมแพ้ตั้งแต่ในมุ้งหรือตั้งแต่มองยังไม่เริ่มสงคราม เพราะเชื่อว่าไม่สามารถแก้ไขได้
- ไม่เชื่อว่าตนจะสามารถทำอะไรได้
- คิดเอาเองว่าตนไม่มีความคิดสร้างสรรค์กลัวคนอื่นว่า
- กลัวล้มเหลว(โรนัลด์ เอ็ดสัน ในการวิจัยหลอดไฟฟ้า ทำการทดลองหาวัสดุมา ทำไส้หลอดไฟฟ้าด้วยการใช้วัสดุชนิดต่าง ๆ ถึง ๑๘๐๐ ชนิด รวมถึงเพื่อนของตน เมื่อถูกถามว่าเขาท้อใจหรือไม่หลังจากความล้มเหลวนับพันครั้งเขากลับตอบว่า เขาได้ประสบการณ์มาก เพราะทำให้เขารู้ว่าวัสดุนับพันเหล่านั้นไม่เหมาะที่จะนำมาทำหลอดไฟฟ้า

ความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

- ทุกปัญหาหามีคำตอบเดียว
- มีคำตอบที่ดีที่สุดอยู่แล้ว

- คำตอบที่สร้างสรรค์ซับซ้อนเกินไป ซึ่งไม่จริง(ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการขาย hotdog ในระยะแรก ๆ ผู้ขายต้องแจกถุงมือให้ผู้ซื้อยืมสำหรับจับ แต่มีปัญหาเพราะผู้ซื้อมักจะลืมคืน ทางแก้ไขก็คือ มีการคิดทำขนมปังที่มีลักษณะยาวรีเพื่อใส่ไส้กรอกไว้ข้างใน ก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยง่าย)
- คิดว่าไม่ต้องทำอะไร เดียวก็คิดได้เอง

สิ่งที่หยุดยั้งความคิดสร้างสรรค์

- อคติ ยิ่งอายุมาก ยิ่งมีอคติมาก
- ยึดติดกับภาระหน้าที่มากเกินไป เช่น ไม่กล้าใช้สำหรับกวาดพื้น แต่ลืมนึกไปว่าสามารถใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ หรือ กรณีรถไฟที่มีความเร็วไม่มาก แต่ไม่ยอมพัฒนาจึงเสียมความนิยมลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีผู้คิดค้นรถไฟความเร็วสูง(bullet train)
- หมกหมุ่นที่จะเรียนรู้ ชอบอ้างว่าอายุมาก ไม่มีเงินไม่มีเครื่องมือ ไม่มีความสามารถ ชอบจำกัดตนเอง
- ปิดกั้นตนเอง เช่น หากเดินทางในป่าและเกิดหลงทาง ไม่ยอมกินสิ่งที่ตนไม่คุ้นเคย จนเสียชีวิตเพราะอดอาหาร ซึ่งหมายถึง บางครั้ง แม้จะพบหรือ ได้ฟังความคิดดี ๆ แต่ก็ไม่ยอมรับเพราะไม่ชอบหรือไม่คุ้นเคย(ในสงครามเวียดนาม ทหารอเมริกันแก้ปัญหาเรื่องทากดูดเลือดด้วยการสวมถุงน่องสตรี)

ทัศนคติเชิงบวกที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์

- ความกระหายใคร่รู้: อยากรู้ไปหมดทุกเรื่อง(Curiosity)
- ความท้าทาย(Challenge)
- ไม่ยอมรับความไม่สร้างสรรค์(Constructive Discontent) ความเชื่อว่าปัญหาส่วนใหญ่สามารถแก้ไขได้(A belief that most problems can be solved)
- ความอดทน(Perseverance)ในการรับฟังคำวิจารณ์และไม่ด่วนตัดสินใจ
- มีความคิดและจินตนาการที่ยืดหยุ่น(A flexible imagination)
- มองเห็นสิ่งดี ๆ ในเรื่องที่ไมดี
- การเกิดปัญหาย่อมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคือเรื่องปกติ
- ปัญหาในตัวของมันเองคือทางแก้ไขปัญหาคือโอกาส
- ปัญหาเป็นเรื่องน่าสนใจและยอมรับได้
- ไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ เอาจริงเอาจัง

กระบวนการสร้างความคิดสร้างสรรค์

- เกิดสิ่งกระทบความรู้สึกให้ต้องคิด เป็นต้นเหตุหรือสาเหตุของเรื่องที่ต้องใช้ความคิดในการทำให้ เรื่องนั้นๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์
- รวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทุกประเด็น ทุกแง่มุม
- แจกแจง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาแจกแจง วิเคราะห์ความสัมพันธ์หรือดูความเชื่อมโยงระหว่างกัน
- การคิดและทำให้กระจ่างชัด จัดระบบความคิดตามข้อมูลที่ได้แจกแจงและวิเคราะห์ความสัมพันธ์แล้ว ให้สามารถมองเห็นภาพ ขั้นตอน ความเชื่อมโยงของแต่ละส่วนได้อย่างชัดเจน
- แสดงออก เป็นการนำเสนอผลจากการคิดเพื่อทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง

ระดับความคิดสร้างสรรค์

- ความคิดสร้างสรรค์ระดับต้น เป็นความคิดที่มีอิสระ แปลกใหม่ ยังไม่คำนึงถึงคุณภาพและการนำไปประยุกต์ใช้
- ความคิดสร้างสรรค์ระดับกลาง คำนึงถึงผลผลิตทางคุณภาพนำไปประยุกต์ใช้งานได้
- ความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง สร้างสิ่งที่ค้นพบเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการสร้างหลักการ ทฤษฎีที่เป็นสากล ยอมรับโดยทั่วไป

การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

- ทางตรง คือ การฝึกอบรม
- ทางอ้อม อาจทำได้หลายวิธี เช่น
 - ยอมรับในความสามารถของแต่ละบุคคล
 - แสดงให้เห็นว่าความคิดที่แสดงออกมานั้นมีคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ได้
 - อธิบายพยายามให้ทุกคนคิดไปในแนวทางเดียวกัน ต้องยอมรับในความคิดที่แปลก
 - อย่าสนับสนุนเพียงผลงานเหมือนกับผู้ที่เคยได้รับรางวัล หรือเป็นที่ยอมรับมาแล้ว ควรให้การ สนับสนุน ยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลกับผลงานที่แปลกใหม่แต่มีคุณค่า
 - ส่งเสริมและสนับสนุนให้คิดค้นผลงานที่สร้างสรรค์อย่างไม่มีขีดจำกัด
 - ให้กำลังใจและเอาใจใส่ต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ที่อาจต้องใช้เวลาค่อยเป็นค่อยไป

วิธีการฝึกเพื่อพัฒนาศักยภาพการคิดสร้างสรรค์ มีวิธีการดังนี้

- ฝึกคิดเชิงบวก (Positive Thinking) ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเราต้องฝึกคิดว่ามีอะไรที่เป็น ประโยชน์กับเราบ้าง เช่น ถ้าเราตงงานเราก็คิดว่าเป็นโอกาสที่ดีที่สุดที่เราจะได้มีเวลาพัฒนาตัวเองแบบเต็ม เวลา ถ้าเราออกหักก็คิดเสียว่าเป็นโอกาสที่จะได้เปิดโอกาสให้กับคนดีอีกหลายคนเข้ามาในชีวิตของเรา
- ฝึกคิดย้อนศร (Backward Thinking) เมื่อไหร่ก็ตามเราคิดสวนทางกับคนอื่น อาจจะทำให้เราเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ดีๆขึ้นมาก็ได้ ตัวอย่างการทำธุรกิจที่ตรงกันข้ามจากคนอื่น เช่น ปกติรถเสียต้องพารถไปหาอยู่ แต่เมื่อคิดใหม่คือเอาอู่ไปหารรถ จึงทำให้เกิดธุรกิจบริการซ่อมรถฉุกเฉินขึ้นมามากมาย
- ฝึกคิดในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ (Impossible Thinking) บางสิ่งบางอย่างที่เราเคยคิดว่ามัน เป็นไปไม่ได้ในอดีต แต่ในปัจจุบันมันเป็นไปได้และเป็นไปแล้ว สิ่งที่เราคิดว่าเป็นไปไม่ได้ในวันนี้ มันอาจจะ เป็นไปได้ในอนาคต ดังนั้นอะไรก็ตามที่เราคิดว่าเป็นไปไม่ได้อย่าเพิ่งด่วนตัดทิ้งไป เพราะนั่นเท่ากับเป็นการ ดับอนาคตแห่งความคิดสร้างสรรค์ของเรา
- ฝึกคิดบนหลักของความเป็นจริง (Thinking Based Principle) การฝึกคิดแบบนี้คือ การคิด วิเคราะห์ สิ่งต่างๆ โดยย้อนกลับไปหาหลักความเป็นจริงของสิ่งนั้นๆว่าคืออะไร เช่น คนที่สามารถผลิตเครื่องบินได้นั้นจะต้องเข้าใจถึงหลักความเป็นจริงในเรื่องแรงโน้มถ่วงของโลกก่อน จึงจะสามารถ ออกแบบ เครื่องบินได้ ต้องเข้าใจว่าการบินได้นั้น จะต้องมียุติงขับเคลื่อนเท่าไร มีความเร็วเท่าไร จึงจะสามารถหนี ออกจากแรงโน้มถ่วงของโลกได้
- ฝึกคิดข้ามกล่องความรู้ (Lateral Thinking) การคิดข้ามกล่องความรู้คือการนำเอา ความรู้ที่มีอยู่ในหัว ในเรื่องต่างๆ มาคิดไขว้กัน ยิ่งเรามีกล่องความรู้หลากหลาย โอกาสที่เราจะคิดข้ามกล่อง เพื่อให้ เกิดความคิดใหม่ๆ ก็มีมากยิ่งขึ้น เช่น ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ มาจากกล่องความรู้เกี่ยวกับก๋วยเตี๋ยว ผสมกับกล่องความรู้ในการทำต้มยำ หรือแอร์มุ้ง มาจากกล่องความรู้ด้านแอร์กับกล่องความรู้ด้านมุ้ง ปลาตุก ในห้อง เช่า มาจากกล่องความรู้เรื่องห้องเช่ากับกล่องความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาในบ่อดิน

ข้อควรปฏิบัติในการพัฒนาทัศนคติและพัฒนานิสัยนักคิดสร้างสรรค์ มี 9 ข้อ ดังนี้

- อย่าคิดแง่ลบ ต้องคิดแง่บวก เพราะพลังความคิดแง่บวกจะช่วยสร้างให้เกิดความเชื่อมั่น
- อย่าชอบพวกรามากลากไป ต้องกล้าคิดเองและเชื่อมั่นในตัวเองกล้าเรียนรู้ที่จะเชื่อมั่นในตนเองเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง
- อย่าปิดตนเองในวงแคบ ต้องเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆเพราะความรู้ใหม่ จะช่วยให้เกิดมุมมองที่แตกต่างและต่อยอดสู่ความคิดใหม่ๆ
- อย่ารักสบาย ทำไปเรื่อยๆ ต้องลงแรง บากบั่น มุ่งความสำเร็จเพราะความสำเร็จใดๆ ต้องแลกมา ด้วยหยาดเหงื่อแรงงาน
- อย่ากลัว -ต้องกล้าเสี่ยง ต้องฝึกตนเองให้เป็นคนทำทนายตนเองให้คิดสิ่งใหม่ๆอยู่เสมอ
- อย่าหมดกำลังใจ เมื่อไม่พบคำตอบ ต้องอดทนต่อความคลุมเครือ

- อย่าท้อใจกับความผิดพลาด ต้องเรียนรู้จากความล้มเหลว ความผิดพลาดเป็นครูเพื่อเรียนรู้ใน ก้าวต่อไป
- อย่าละทิ้งความคิดใดๆ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าไร้ประโยชน์ ต้องชะลอการตัดสินใจเพราะบาง ความคิดเห็นอาจจะยังใช้ไม่ได้ในตอนนี้อาจนำไปใช้ได้สถานการณ์อื่น
- อย่ากลัวการเผยแพร่ผลงาน ต้องกล้าเผยแพร่ผลงานที่แตกต่าง เพราะหลายครั้งที่การค้นพบใหม่ๆ มัก มาจากการคิดแหวกแนว

วิธีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking) ที่มักใช้ในการทำงาน

- ช่วยกันระดมสมอง (Brainstroming) เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในองค์กร เพราะวิธีนี้ สามารถทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ ขึ้นมากมาย
- ลองคิดในมุมกลับ การคิดวิธีนี้จะทำให้เราไม่ยึดติดกับความคิดเดิมๆ และเป็นการช่วยกระตุ้นให้ เกิดความคิดใหม่ๆ ที่เราไม่เคยคิดมาก่อน
- ตั้งคำถามให้ตัวเอง วิธีนี้เป็นการฝึกนิสัยเราให้เป็นคนใช้ความคิด โดยที่เราหมั่นตั้งคำถามกับสิ่งที่ เกิดขึ้นรอบตัว (What? , Why? , What's happen? , If?)
- ใช้การเปรียบเทียบ เทคนิคนี้ได้รับความนิยมอย่างมากในการพัฒนาองค์กร ปัญหาที่เราไม่คุ้นเคย จะ ถูกทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เมื่อเรานำมาเปรียบเทียบ หรือ อุปมาอุปไมย และปัญหาที่เราคุ้นเคยมาก จน กลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้เราไม่สามารถคิดอะไรใหม่ๆ ได้วิธีนี้ก็ช่วยให้เราคิดในมุมที่แตกต่างได้

แหล่งที่มา ดัดแปลงจาก : เพ็ญนิดา ไชยสายัณห์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ศูนย์อนามัยที่ ๖ ขอนแก่น

https://www.novabizz.com/NovaAce/Intelligence/Creative_Thinking.htm เข้าถึง

เมื่อวันที่ 2 พย 2560